

TISKOVÁ ZPRÁVA

Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129

E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Světová finanční krize očima české veřejnosti

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2008, v08-12</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>1. – 8. 12. 2008</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1152</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>EV.37, EV.38, EV.39, EV.40, EV.41</i>
Zveřejněno dne	<i>14. ledna 2009</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci prosincového výzkumu Naše společnost 2008 jsme respondentům položili několik otázek, které se věnovaly problému současné světové finanční krize. Šetření konkrétně zjišťovalo, zda se lidé zajímají o situaci okolo této krize, jaký dopad bude mít podle nich na Českou republiku, jak hodnotí reakci české vlády na vzniklou situaci, zda podporují či nepodporují tehdy projednávaný a v současné době již schválený zákon zvyšující pojištění vkladů v tuzemských bankách a zda by podle nich stát měl či neměl finančně pomáhat firmám, které se kvůli krizi dostanou do problémů hrozících jejich zánikem.

Tabulka 1: Zájem o situaci okolo světové finanční krize (%)¹

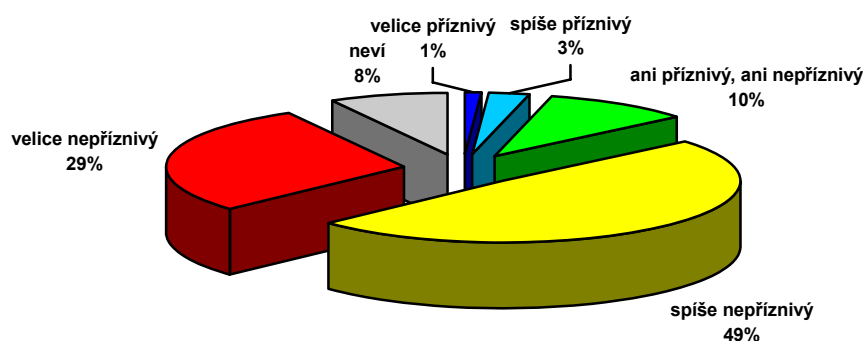
	všichni dotázaní	vzdělání				pohlaví		ekonomicky	
		VŠ	SŠ+M	SŠ-M	ZŠ	muži	ženy	aktivní	neaktivní
velmi se zajímá	13	20	16	13	5	15	11	16	9
spíše se zajímá	45	58	49	44	35	46	43	48	40
spíše se nezajímá	29	19	27	30	33	27	31	27	32
vůbec se nezajímá	12	2	7	12	25	11	13	8	18
neví	1	1	1	1	2	1	2	1	1

Pozn.: Procenta ve sloupcích, VŠ = absolventi vysokých škol, SŠ+M = absolventi středních škol s maturitou, SŠ-M = absolventi středních škol bez maturity nebo vyučení, ZŠ = lidé se základním vzděláním včetně neukončeného.

¹ Otázka: „V poslední době se často hovoří o světové finanční krizi. Nakolik se Vy osobně zajímáte o situaci okolo světové finanční krize? Velmi se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, vůbec se nezajímáte.“

Z šetření vyplynulo (viz tabulku 1), že bezmála třípětinová většina Čechů (58 %) se o situaci okolo světové finanční krize zajímá, z toho 13 % „velmi“, zatímco dvě pětiny (41 %) o ni zájem příliš nejeví včetně 12 % těch, kteří se podle vlastních slov o situaci okolo krize vůbec nezajímají. Zájem přitom výrazně sílí spolu s rostoucí úrovní nejvyššího dosaženého vzdělání, je mírně častější mezi muži než mezi ženami a ve zvýšené míře se objevuje mezi lidmi ekonomicky aktivními v porovnání se skupinou ekonomicky neaktivních. Analýza dále ukázala, že častěji zájem v tomto ohledu vyjadřují lidé s dobrou životní úrovní své domácnosti, podnikatelé a živnostníci, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci a z hlediska politické orientace stoupenci ODS. Naopak relativně nízký zájem šetření zaznamenalo především mezi studenty a dotázanými ve věku 15 až 19 let.

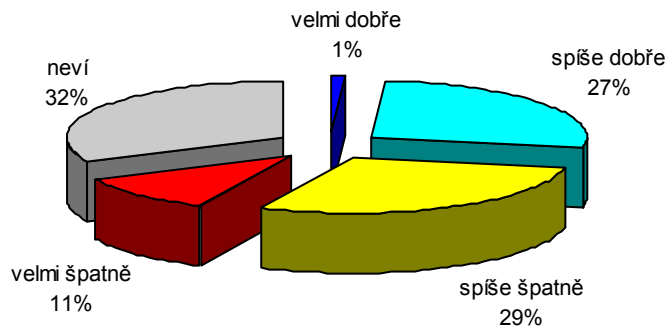
Graf 1: Dopad krize na ekonomický vývoj v ČR (%)²

V očekávání dopadů světové finanční krize na ekonomický vývoj ČR (viz graf 1) jednoznačně dominuje názor, že její vliv bude negativní. V šetření více než tři čtvrtiny respondentů (78 %) vyjádřily mínění, že dopad krize zde bude nepříznivý, přičemž 29 % se domnívá, že bude „velice nepříznivý“, a další bezmála polovina (49 %) očekává „spíše nepříznivý“ dopad krize na ekonomický vývoj v ČR. To, že by krize na světových finančních trzích neměla jakkoli poznamenat vývoj české ekonomiky, se domnívá pouze jeden dotázaný z deseti, mínění, že by krize dokonce mohla být vývoji české ekonomiky ku prospěchu, se objevovalo pouze sporadicky (4 %). 8 % respondentů se v této otázce nedovedlo konkrétně vyjádřit.

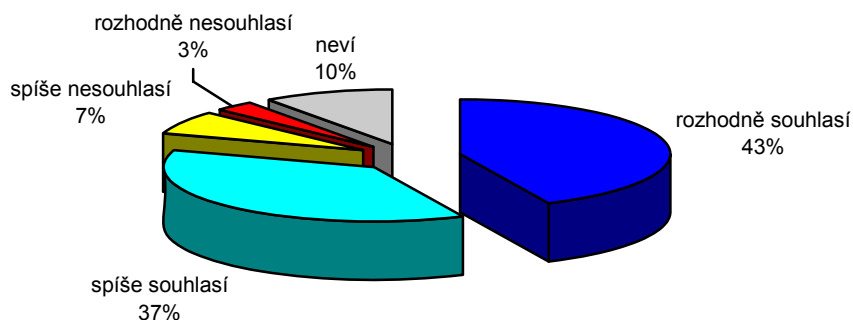
Ve věci předpokládaného dopadu krize na ekonomický vývoj v ČR se sociodemografické rozdíly objevovaly zejména v rozložení názorů mezi oběma variantami nepříznivého vlivu. Silnější obavy z negativního dopadu krize na ekonomický vývoj v ČR v tomto směru vyjadřovali především dotázaní se špatnou životní úrovní, méně pesimisticky vyznívala vyjádření respondentů s dobrou životní úrovní, absolventů vysokých škol a voličů ODS.

² Otázka: „Domníváte se, že dopad světové finanční krize na ekonomický vývoj v České republice bude velice příznivý, spíše příznivý, ani příznivý, ani nepříznivý, krize nebude mít na českou ekonomiku vliv, spíše nepříznivý, velice nepříznivý?“

Graf 2: Jak na situace reaguje vláda? (%)³

Dále šetření ukázalo, že v hodnocení reakce české vlády na situaci okolo světové finanční krize mírně převažuje kritický pohled nad pozitivním při vysokém podílu nerozhodných vyjádření. Dvě pětiny respondentů (40 %) uvedly, že vláda na vzniklou situaci reagovala špatně, podle 11 % dokonce „velmi špatně“, o málo více než čtvrtina (28 %) dotázaných naopak soudí, že si vláda v tomto směru počínala dobře, byť pouze jeden člověk ze sta se přiklonil k tomu, že vláda zareagovala „velmi dobře“. Třetina dotázaných (32 %) pak nebyla s to reakci vlády na situaci okolo světové finanční krize posoudit.

Jak ukázala podrobnější analýza, odpovědi respondentů na tuto otázku se celkem pochopitelně výrazně diferencovaly podle celkového postoje, respektive důvěry k současné vládě a podle politické orientace dotázaných. Výrazně příznivější v tomto směru bylo hodnocení stoupenců ODS a KDU-ČSL, naopak voliči stran stojících v opozici hodnotili reakci vlády kritičtěji. Podíl příznivého hodnocení reakce vlády se zvyšuje se stupněm dosaženého vzdělání a se zlepšováním hodnocení životní úrovně vlastní domácnosti, a to spíše na úkor podílu nerozhodných než kritických reakcí na postup vlády v tomto ohledu.

Graf 3: Souhlas/nesouhlas se zvýšením úrovně zajištění vkladů (%)⁴

³ Otázka: „Jak dobře či špatně podle Vašeho názoru na situaci okolo světové finanční krize reaguje vláda České republiky? Velmi dobře, spíše dobře, spíše špatně, velmi špatně?“

⁴ Otázka: „V souvislosti s finanční krizí byl nedávno přijat zákon, který výrazně zvýšil úroveň pojištění vkladů v tuzemských bankách, takže střadatelé by v případě krachu banky dostali zpět všechny své peníze u vkladů do 50 tisíc euro, tedy přibližně jednoho a čtvrt miliónu korun. Souhlasíte nebo nesouhlasíte s tímto opatřením? Rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, rozhodně nesouhlasíte.“

Jak ukazují údaje zachycené v grafu 3, čtyřpětinová většina (80 %) občanů souhlasí s nedávno přijatým opatřením zvyšujícím úroveň zajištění vkladů v tuzemských bankách, přičemž 43 % lidí s tímto krokem souhlasí „rozhodně“ a 37 % „spíše“. Nesouhlas v tomto ohledu vyjádřilo pouze 10 % dotázaných, mezi nimiž se relativně častěji objevovali respondenti se špatnou životní úrovní.

Tabulka 2: Finanční pomoc státu ohroženým firmám (%)⁵

	únor 1999	únor 2000	prosinec 2008
rozhodně ano	15	18	18
spíše ano	40	38	43
spíše ne	16	18	17
rozhodně ne	9	11	7
neví	20	15	15
ano/ne	55/25	56/29	61/24

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Šetření také vedlo ke zjištění (viz tabulku 2), že tři pětiny (61 %) Čechů podporují případnou finanční pomoc firmám, které se kvůli světové finanční krizi dostanou do problémů a hrozí jim krach. Opačný názor zastává přibližně čtvrtina (24 %) občanů, 15 % odpovědělo, že neví. V minulosti byla v našich výzkumech respondentům pokládána podobná otázka a jak je patrné z údajů v tabulce 2, od období let 1999 a 2000 se současný postoj k případné finanční intervenci státu na záchranu ohrožených firem příliš neliší. Podíl souhlasících se oproti oběma dřívějším šetřením mírně zvýšil o pět či šest procentních bodů a podíl nesouhlasu naopak o pět procentních bodů poklesl v porovnání s výzkumem z roku 2000, avšak v komparaci s rokem 1999 je statisticky stejný.

Z hlediska sociodemografických charakteristik analýza dat přitom ukázala, že navzdory určitým statisticky významným diferencím většinový souhlas s případnou finanční pomocí státu krizí ohroženým firmám je v podstatě průřezový celou společností, když podíl kladných odpovědí tvoří prakticky ve všech statisticky významně zastoupených skupinách nadpoloviční většinu nebo alespoň relativně největší podíl. Větší podporu má pomoc státu ohroženým podnikům mezi respondenty se špatnou životní úrovní (67 % „ano“, 18 % „ne“) a voliči ČSSD („ano“ 69 %, „ne“ 18 %). Nižší podporu nebo zvýšený podíl nesouhlasu pak šetření zaznamenalo mezi lidmi hodnotícími životní úroveň své domácnosti jako dobrou (59 % „ano“, 30 % „ne“), příznivci ODS (54 % „ano“, 33 % „ne“), absolventy vysokých škol (56 % „ano“, 33 % „ne“) či obyvateli Prahy (50 % „ano“, 29 % „ne“).

⁵ Otázka: „Myslíte si, že by stát měl finančně pomáhat firmám, které se kvůli finanční krizi dostanou do problémů a hrozí jim, že zkrachují? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“ V letech 1999 a 2000 byla pokládána otázka: „Domníváte se, že by vláda měla pomáhat významným průmyslovým podnikům s velkými finančními problémy? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“